



LIETUVOS AUKŠČIAUSIASIS TEISMAS

Biudžetinė įstaiga, Gynėjų g. 6, LT-01109 Vilnius, tel. (8 5) 261 6466, faks. (8 5) 261 6813, el. p. lat@teismas.lt
Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 188602032

Lietuvos Respublikos
teisingumo ministerijai
siunčiama elektroniniu paštu

2019-09-18 Nr. 1,22-57-282
Į 2019-09-04 Nr. TAIS - 19-10307

DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS TEISMŲ ĮSTATYMO NR. I-480 68, 69¹, 73, 79 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO, ĮSTATYMO PAPILDYMO 79¹ STRAIPSNIU IR 79¹ STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO

Lietuvos Aukščiausiasis Teismas (toliau – Teismas), išnagrinėjęs Lietuvos Respublikos teismų įstatymo Nr. I-480 68, 69¹, 73, 79 straipsnių pakeitimo, įstatymo papildymo 79¹ straipsniu ir 79¹ straipsnio pakeitimo įstatymo projektą (toliau – Projektas), pažymi, kad pritaria Projekto tikslui didinti teisėjų atrankos, skyrimo procedūrų atvirumą ir skaidrumą. Atsižvelgdamas į siekį užtikrinti, kad Teismo teisėjais būtų skiriami tik aukščiausios kvalifikacijos asmenys, bei nustatyti lygiavertes skirtingų teisinių profesijų atstovų galimybes daryti karjerą teismų sistemoje, Teismas siūlo apsvarstyti šias pastabas:

1. Projektu keičiamo Teismų įstatymo 68 straipsnyje turėtų būti nustatytas reikalavimas kandidatui į Teismo teisėjus turėti ne mažesnę kaip dešimties metų teisėjo, **iš kurių ne mažiau kaip [penkeri] metai apeliacinės instancijos teisme (apygardos teismuose, Apeliaciniame teisme, Vyriausiajame administraciniame teisme), darbo stažą.** Šis pasiūlymas paremtas tuo, kad toks modelis labiau atitiktų ne tik teisėjų karjeros nuoseklumo principą, bet ir siekį kasacinį teismą formuoti iš aukščiausios kvalifikacijos teisininkų. Kartu pažymėtina, kad toks įstatymo pakeitimas būtų racionalus praktiniu požiūriu – leistų sumažinti teisėjų atrankos komisijos darbo krūvį, atsižvelgiant į tai, jog visų instancijų teismų teisėjai paprastai aktyviai dalyvauja atrankose į aukštesnės instancijos teismus, o galimybė pirmosios instancijos teismo teisėjui pagal atrankos kriterijus pranokti tokį pat darbo stažą turintį apeliacinės instancijos teisėją, pretenduojantį į Teismą, yra iš esmės teorinė.

Ieškant proporcingo varianto dėl darbo apeliacinės instancijos teisme stažo metų skaičiaus, galėtų būti diskutuojama sistemiškai įvertinus analogiškas Teismų įstatymo nuostatas dėl darbo patirties reikalavimo.

2. Projekto 1 straipsnyje pateikta Teismų įstatymo **68 straipsnio „Reikalavimai asmeniui, siekiančiam tapti Aukščiausiojo Teismo teisėju“** redakcija:

„Aukščiausiojo Teismo teisėju gali būti skiriamas **teisėjų karjeros siekiančių asmenų registre įrašytas** teisėjas arba teisės krypties socialinių mokslų daktaras, turintis ne mažesnę kaip dešimties metų teisėjo arba (ir) teisinio pedagoginio darbo stažą, pateikęs sveikatos pažymėjimą. Jeigu asmuo vienu metu dirbo teisėju ir teisinį pedagoginį darbą, skaičiuojant šiame straipsnyje nurodytą darbo stažą tokiu laikotarpiu įgytas teisėjo darbo stažas ir teisinio pedagoginio darbo stažas nėra sumuojami.“

Projekto 2 straipsniu siūloma pakeisti Teismų įstatymo **69¹ straipsnio 2 dalį** ir ją išdėstyti taip:

„Kai teisės krypties socialinių mokslų daktarai ir habilituoti daktarai, *prokurorai, advokatai* siekia tapti apygardos administracinio teismo, apygardos teismo, Vyriausiojo

administracinio teismo, Apeliacinio teismo ir Aukščiausiojo Teismo teisėjais, įvertinamos tik jų asmeninės savybės ir bendrieji gebėjimai.“

Pirma, pažymėtina, kad Teismų įstatymo 68 straipsnyje tarp pretendentų į Teismo teisėjus nenurodyti advokatai ir prokurorai (šių profesijų atstovai galėtų pretenduoti tik kaip socialinių mokslų daktarai), todėl pirmiau nurodyti du Projekto straipsniai nesuderinti tarpusavyje ir ydingi teisinės technikos prasme.

Antra, siūlymas šių profesijų atstovus vertinti tik pagal asmenines savybes ir bendruosius gebėjimus (jokie kiti profesiniai reikalavimai šiems asmenims – nei dėl darbo stažo, nei dėl dalykinių savybių – Teismų įstatyme nenustatyti) neatitiktų siekio užtikrinti Teismo formavimą iš aukščiausios kompetencijos teisininkų bei būtų nesuderintas su Teismų įstatymo 69¹ straipsnio 1 dalies nuostatomis, kuriose įtvirtinti žymiai platesni karjeros siekiančių teisėjų vertinimo kriterijai, dėl to nepagrįstai pažeistų skirtingų profesijų atstovų, siekiančių būti paskirtais Teismo teisėjais, lygiateisiškumo principą teisėjų nenaudai.

3. Nors tai ir nėra Projekto reguliavimo sritis, Teismas taip pat atkreipia dėmesį į tai, kad prokurorai ir advokatai nėra išskirti kaip atskira asmenų, siekiančių teisėjų karjeros, kategorija ir Teismų įstatymo 66 bei 67 straipsniuose (dėl apygardos administracinio teismo, apygardos teismo, Vyriausiojo administracinio teismo ir Apeliacinio teismo teisėjų).

Be to, pagal Teismų įstatymo 51 straipsnį tarp reikalavimų pretendentui į apylinkės teismo teisėjus yra ir reikalavimai turėti 5 metų teisinio darbo stažą ir išlaikyti egzaminą. Vadinasi, ir advokatas ar prokuroras, norintis tapti apylinkės teisėju, turi atitikti šiuos reikalavimus. Tuo tarpu Teismų įstatymo 69¹ straipsnio 2 dalyje nėra nustatyta jokių teisinio darbo ar panašių reikalavimų šių profesijų atstovams, siekiantiems apeliacinės ar kasacinės instancijos teismo teisėjo pozicijos. Manytina, kad tai neatitinka jau nurodytų nuoseklumo ir lygiateisiškumo principų.

Teismo Civilinių bylų skyriaus pirmininkė,
laikinai einanti Teismo pirmininko pareigas



Sigita Rudėnaitė